

REZOLUCIJA 5. KONGRES

REFORMA ZAKONSKOG OKVIRA ZA OMLADINSKE (POLITIČKE) ORGANIZACIJE

PROMJENE KREĆU OD NAS

USVOJENA 17. JANUARA 2025. GODINE
PREDLAGAČ TIM ZA RAVNOPRAVNOST FORUMA MLADIH URA

Zakon o mladima Crne Gore u sadašnjem obliku nije u skladu sa standardima država sa visokim procentom učešća mladih u političkom odlučivanju. Crna Gora mora da unaprijedi Zakon o mladima kako bi se osigurala ravnopravnost, sloboda i mogućnosti za političko organizovanje mladih, te poboljšao njihov položaj u društvu.

Komparativnom analizom Zakona o mladima sa zakonima država sa visokom participacijom mladih u politici zaključujemo sledeće:

1. Zakonom nije garantovano da se Savjet za mlade sastoji većinski od mladih;
2. Savjet za mlade nema značajan broj predstavnika iz redova omladinskih (političkih) organizacija, kao što je to slučaj u uspješnim državama;
3. Nedostaje sistem za vođenje evidencije o postojećim omladinskim organizacijama;
4. Ne postoji jasno definisan sistem finansiranja omladinskih organizacija;
5. Nema jasno definisane komisije koja bi odlučivala o dodjeli sredstava omladinskim organizacijama.

Iz trenutnog stanja zaključuje se da Crnoj Gori nedostaju mehanizmi za političko učešće mladih i da su mladi u podređenoj poziciji u odnosu na političke interese pojedinaca i vladajućih stranaka. Političkim omladinskim organizacijama je sistematski otežano postizanje njihovih ciljeva, jer nemaju mogućnost delegiranja sopstvenih predstavnika u državnim organima za mlade, kao što je to slučaj u državama sa visokim procentom učešća mladih u politici.

Ova rezolucija ima za cilj da unaprijedi Zakon o mladima u Crnoj Gori, osiguravajući ravnopravnost, slobodu i mogućnosti za političko organizovanje mladih, te da poboljša njihov položaj u društvu. Shodno tome, predlažemo sledeće mjere prilikom izmjena i dopuna Zakona o mladima:

1. Savjet za mlade mora se sastojati od najmanje 2/3 mladih, pri čemu omladinske (političke) organizacije moraju imati mogućnost direktnog učešća u radu Savjeta;
2. Zakon mora definisati način vođenja evidencije o postojećim omladinskim organizacijama;
3. Finansiranje omladinskih organizacija mora biti jasno definisano Zakonom;
4. Komisija za dodjelu finansijskih sredstava mora biti jasno definisana Zakonom.

Takođe zahtjevamo izmjene zakonskih okvira koje obuhvataju političke subjekte u cilju prepoznavanja omladinskih političkih organizacija od strane zakona, garantovanja njihovog finansiranja iz prihoda njihovih matičnih političkih organizacija i propisivanja minimalnog procenta mladih na izbornim listama.

Ova analiza je sprovedena u aprilu 2022. godine od strane Tima za ravnopravnost Foruma Mladih URA.

REZOLUCIJA 5. KONGRES

ODRŽIVI RAZVOJ U SVIJETLU KLIMATSKIH PROMJENA

PROMJENE KREĆU OD NAS

USVOJENA 17. JANUARA 2025. GODINE
PREDLAGAČ OPŠTINSKI ODBOR FM URA BIJELO POLJE

Na globalnom nivou svjedočimo rekordnim temperaturama i učestalim ekstremnim vremenskim nepogodama koje uzrokuju uništenje infrastrukture, migracije i porast socio-ekonomskih nejednakosti. Turizam kao glavna privredna grana naše države je ugrožena. U Kolašinu, zima 2023/2024. godine prošla je bez snijega, a ubrzana erozija plaža, naročito u Ulcinju, postala je značajan problem za ekonomiju i lokalnu zajednicu.

Ovi događaji naglašavaju neophodnost zelene tranzicije i kolektivnog napora u borbi protiv posljedica klimatskih promjena. Tranzicija ka održivoj ekonomiji ključna je ne samo za sigurnost naše ekonomije, već i za napredak ka evropskim integracijama.

Evropski zeleni dogovor jedan je od strateških planova koji su već na snazi, iniciran od strane Evropske Komisije i Evropskog Parlamenta, s ciljem postizanja zelene transformacije evropske ekonomije. Budući rast i konkurentnost ne bi trebali zavisiti od eksploatacije resursa čiji se negativni efekti pretežno izražavaju u zemljama u razvoju.

U tom kontekstu, pozdravljamo napore razvijenih zemalja u formiranju globalnog finansijskog sistema za podršku zemalja u razvoju za sanaciju posljedica klimatskih promjena. Ova saradnja je ključna za postizanje globalne održivosti i pravednosti. Međutim, u posljednjih 15 godina, nedostatak evropske perspektive u Crnoj Gori doveo je do toga da se investicije i dalje usmjeravaju ka neodrživim praksama. Iako su obnovljivi izvori energije, poput vjetra i sunca, prepoznati kao ključni za budućnost, ulaganja u ove sektore nisu bila dovoljna.

Strateško usmjerenje prema industrijama sa već ustaljenim održivim poslovanjem pruža priliku za diverzifikaciju crnogorske ekonomije, uzimajući u obzir obilje obnovljivih resursa kojima Crna Gora raspolaže. Stvaranje novih radnih mjesta i prilika za crnogorske građane u ovim sektorima dovelo bi do poboljšanja ekonomskog standarda i održivog ekonomskog rasta. Stoga predlažemo sledeći set mjera:

1. Razvoj detaljnijeg sistema indikatora održivog razvoja;
2. Usavršavanje sistema podrške tranziciji privrede ka održivim praksama;
3. Usaglašavanje spoljne politike sa državama koje su najugroženije od klimatskih promjena, naročito malim ostrvskim državama;
4. Uz spoljnu politiku neophodan je kompletan zaokret u načinu raspoređivanja resursa, naročito za sanaciju i otpornost na klimatske promjene;
5. Dekarbonizacija energetskog sektora kroz ulaganje u vjetroelektrane i solarnu energiju, ali i u efikasnost postojećih izvora hidroenergije (umjesto gradnje novih hidroelektrana);
6. Zaokret u javnom diskursu i prisutnije isticanje problema klimatskih promjena, kako u obrazovanju tako i u ekonomskim procjenama.

REZOLUCIJA 5. KONGRES

URBANIZAM U SLUŽBI GRAĐANA

PROMJENE KREĆU OD NAS

USVOJENA 17. JANUARA 2025. GODINE
PREDLAGAČ OPŠTINSKI ODBOR FM URA BAR

Na globalnom nivou svjedočimo rekordnim temperaturama i učestalim ekstremnim vremenskim nepogodama koje uzrokuju Crna Gora svjedoči intenzivnoj urbanizaciji, naročito u južnim i centralnim dijelovima zemlje. Da li se urbanizacija sprovodi na način koji zadovoljava sve infrastrukturne potrebe građana je jako važno pitanje. Nažalost, vlast nikada nije direktno konsultovala građane kako bi se postigao "urbanistički kompromis". Umjesto toga, svjedoci smo stihijskog nicanja zgrada bez jasne infrastrukturne i namjenske definicije, što otvara prostor za nekontrolisani kapitalizam i spontana ulaganja privilegovanih investitora, pod izgovorom "stvaranja radnih mjesta", o čijoj prirodi nas niko ne pita.

Problem nekontrolisane urbanizacije

Jedan od očiglednih problema stihijske urbanizacije je nedostatak parking mjesta. Novi građevinski projekti često zanemaruju potrebu za adekvatnim brojem obilježenih parking mjesta u skladu sa spratnošću zgrade. U cilju maksimizacije profita, zgrade često prelaze dozvoljenu spratnost, što je posebno zabrinjavajuće s obzirom na geološku i seizmološku osjetljivost

Crne Gore, gdje nije preporučljivo graditi zgrade više od P+4 ili P+5.

U cilju maksimizacije profita, zgrade se šire na račun zelenih površina, često do samih trotoara, gdje se zbog nedostatka parking mjesta parkiraju automobili. Ovaj problem dodatno komplikuje činjenica da su stanari često primorani da plate nekoliko hiljada eura za parking mjesto u suterenu zgrade, što je za mnoge neizvodljivo.

Sadržaji koje ove građevine nude uglavnom su usmjereni na osnovne potrebe (pekare, frizerski, kozmetički saloni) ili stvaranje poslovnih prostora za privatnike (advokati, notari, privatne zdravstvene ustanove). Ova situacija dodatno naglašava problem centralizacije države, gdje su sve bitne institucije i kulturni život koncentrisani u glavnom gradu, ostavljajući ostale gradove bez jednako razvijenog i diverzifikovanog kulturnog života.

Pored unutrašnjih migracija, Crna Gora bilježi i veliki priliv stranaca što uz postojeću inflaciju dodatno podiže cijene stanova i otežava rješavanje stambenog pitanja za mnoge građane. Fenomen gradnje u noćnim satima, posebno ljeti, narušava javni red i mir, čineći da se građani osjećaju kao građani drugog reda u sopstvenoj zemlji.

Problematična urbanistička praksa

Suština svih prostornih anomalija jeste proces izrade Detaljnih Urbanističkih Planova (DUP-ova). Prezasićen prostor koji imamo na primjerima svih crnogorskih gradova nisu produkt nelegalne gradnje, već su naprotiv, upravo produkt planskih dokumenata. Ovi planski dokumenti se izrađuju po principu tendera, gdje plan izrađuje onaj ko ponudi najnižu cijenu. Potrebno je uvesti konkretne kriterijume za izradu i odabir kvalitetnih urbanističkih rješenja putem nacionalnog konkursa, umjesto da planove izrađuju urbanisti sa najpovoljnijom cijenom usluge iz regiona koji često ne mare za prostor, vođeni idejom da treba usvajati sve zahtjeve vlasnika privatnih parcela, pretvarajući time prostor u prezasićenu i preizgrađenu sredinu vođenu nekontrolisanim kapitalizmom.

REZOLUCIJA 5. KONGRES

URBANIZAM U SLUŽBI GRAĐANA

PROMJENE KREĆU OD NAS

USVOJENA 17. JANUARA 2025. GODINE
PREDLAGAČ OPŠTINSKI ODBOR FM URA BAR

Građani moraju biti u prvom planu

Cilj nam je da ovom inicijativom stvorimo, prije svega, mogućnost da se građani pitaju o izgledu i razvoju svog grada i njegove privrede. Gradovi bi, u suštini, na neki način trebalo da prate antički koncept polisa (grada-države) - povlastica koju, u slučaju Crne Gore, imaju jedino Budva i Podgorica. Podjednakim razvojem što više gradova, uticalo bi se na prijeko potrebnu decentralizaciju države, a time i na smanjenje unutrašnjih migracija. Ovo bi, u prvom redu, značilo planiranje državnog budžeta u skladu sa potrebama građana i diverzifikacijom privrede. Stoga predlažemo:

1. Izradu web platforme koja bi građanima omogućila 24/7 pristup informacijama o DUP-u i GUP-u, kao i detalje o investitorima, uključujući biografiju građevinske firme i njenu istoriju;
2. Jačanje kulture javne rasprave za sve projekte na lokalnom nivou od interesa za građane i razvoj grada;
3. Jačanje građevinske inspeksijske kontrole tokom i nakon gradnje, uz povećanje broja osoblja za te zadatke. Neispravne građevine bi se lakše spriječile i, u krajnjem slučaju, rušile;
4. Poboljšanje institucionalne, kulturne, obrazovne i zdravstvene infrastrukture u svim gradovima, naročito na sjeveru i jugu;
5. Ukidanje ekonomskog državljanstva;
6. Poresku upravu i inspeksijske službe treba osnažiti radi efikasnije kontrole i sprječavanja nelegalnih finansijskih tokova, koji često završavaju u sferi neplanske gradnje i kupovine nekretnina. Veći dio prikupljenog poreza potrebno je usmjeriti na socijalne programe poput ZZZCG, fonda PIO, stambenih fondova i podrške porodicama sa troje ili više djece;
7. Povećanje zastupljenosti zelenila u svim opštinama na najmanje 25% i aktualizacija definicije urbanih zelenih površina;
8. Poboljšati infrastrukturu i intervale javnog prevoza, naročito na jugu i sjeveru zemlje. Bolja afirmacija i ekspanzija biciklističkih staza u opštinama gdje već postoje, i nacrt i implementacija istih u opštinama gdje biciklističke staze ne postoje.

REZOLUCIJA 5. KONGRES

DRŽAVA MORA ZAŠTITITI ŽENE OD SELEKTIVNIH ABORTUSA

PROMJENE KREĆU OD NAS

USVOJENA 17. JANUARA 2025. GODINE
PREDLAGAČ OPŠTINSKI ODBOR FM URA NIKŠIĆ

U Crnoj Gori, zabrinjavajući trend porasta broja muške djece u odnosu na žensku nastavlja se bez reagovanja na selektivne abortuse. Shodno popisu iz 2023. godine u Crnoj Gori broj muške djece uzrasta do 17 godina je za 5,124 veći od broja ženske djece istog uzrasta. Ovaj fenomen je duboko ukorijenjen u patrijarhalnom vaspitanju i mentalitetu crnogorskog društva, gdje se žene često posmatraju kao podređene muškarcima, manje vrijedne i manje sposobne za obavljanje različitih društvenih funkcija. Selektivni abortusi, koji ciljano napadaju postojanje žena u crnogorskom društvu, predstavljaju značajnu prijetnju dugoročnom opstanku našeg društva i naroda.

Posljednjih godina, mnogi evropski projekti, poput (NE)ŽELJENA, radili su na podizanju svijesti o selektivnim abortusima u društvenom životu Crne Gore. Uprkos metodama koje se koriste u ovim projektima, čini se da crnogorskom društvu još uvijek treba dosta vremena da se potpuno "probudi" po ovom pitanju. Žene su i dalje marginalizovane, sekundarne u svim aspektima: zarađuju manje plate, manje su zastupljene u politici i na mjestima odlučivanja, teže dolaze do stalnog zaposlenja i suočavaju se sa većom diskriminacijom na poslu i u životu uopšte.

Suočavanje s ovim problemom znači suočavanje sa problemom rodne ravnopravnosti, i kroz njihovo rješavanje možemo osigurati sigurnije, pravednije, uravnoteženije i slobodnije društvo za buduće generacije. Problem selektivnih abortusa treba riješiti kroz obrazovni sistem i jačanje zaštite žena od nasilja i diskriminacije. Stoga predlažemo:

1. Uvođenje tema rodne ravnopravnosti i selektivnih abortusa u obrazovni plan i program rada, uz naglašavanje intersekcionalnosti sa ostalim društvenim problemima;
2. Jačanje sistema podrške ženama u procesu prijave nasilja i diskriminacije;
3. Unapređenje zdravstvenog sistema kroz kontinuirano obrazovanje o selektivnim abortusima i načinima prepoznavanja pokušaja istog;
4. Jačanje sistema podrške ženama koje su prisiljene na selektivni abortus i žrtve nasilja.

Ovim putem takođe naglašavamo odgovornost političkih aktera u rješavanju problema rodne ravnopravnosti, a kao jedan od uzroka ističemo retoriku i oblike ponašanja koji proizvode negativne efekte na participaciju žena u političkom životu Crne Gore.